

# SPIS TREŚCI

|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Przedmowa.....                                                               | 9   |
| <b>CZĘŚĆ I. KATEGORIE ANALIZY RELACJI MIĘDZYKULTUROWYCH</b>                  |     |
| Rozdział 1. Główne wymiary relacji międzykulturowych .....                   | 15  |
| 1.1. Fazy rozwoju więzi wspólnotowo-kulturowej.....                          | 21  |
| 1.2. Typy i rodzaje tożsamości kulturowej .....                              | 28  |
| 1.3. Typy kontaktu międzykulturowego.....                                    | 37  |
| Rozdział 2. Kryteria wyodrębniania grup kulturowych .....                    | 43  |
| 2.1. Rasa.....                                                               | 46  |
| 2.2. Etniczność.....                                                         | 50  |
| 2.3. Religia.....                                                            | 53  |
| 2.4. Język i kody komunikacyjne.....                                         | 58  |
| 2.5. Władza .....                                                            | 68  |
| 2.6. Komunikacja międzykulturowa.....                                        | 74  |
| Rozdział 3. Podmioty relacji międzykulturowych .....                         | 79  |
| 3.1. Różnorodność zbiorowości narodowych i etnicznych .....                  | 79  |
| 3.2. Naród.....                                                              | 90  |
| 3.3. Mniejszości kulturowe .....                                             | 100 |
| 3.4. Procesy narodotwórcze .....                                             | 107 |
| Rozdział 4. Rola terytorium w kształtowaniu odrębności grup kulturowych..... | 113 |
| 4.1. Procesy regionalizacji a uniwersalizacja kulturowa .....                | 115 |
| 4.2. Rodzaje zbiorowości regionalnych .....                                  | 119 |
| Rozdział 5. Wielokulturowość i pluralizm kulturowy .....                     | 129 |
| 5.1. Wielokulturowość.....                                                   | 129 |
| 5.2. Modele pluralizmu kulturowego.....                                      | 135 |
| Rozdział 6. Asymilacja, transkulturowanie i uniwersalizacja kulturowa .....  | 143 |
| 6.1. Asymilacja jako następstwo kontaktu kulturowego .....                   | 143 |
| 6.2. Asymilacja imigrantów .....                                             | 150 |
| 6.3. Międzynarodowość czy transnarodowość? .....                             | 157 |

**CZĘŚĆ II. KOMUNIKACJA I DIALOG MIĘDZYKULTUROWY**

|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozdział 7. Komunikacja międzykulturowa w globalizującym się świecie .....                      | 163 |
| 7.1. Społeczeństwo ponowoczesne a procesy globalizacji .....                                    | 163 |
| 7.2. Powszechność wymiany .....                                                                 | 167 |
| 7.3. Wielokrotność tożsamości .....                                                             | 170 |
| 7.4. Komunikacja ponad barierami kulturowymi .....                                              | 174 |
| 7.5. Turystyka międzynarodowa jako forma komunikacji międzykulturowej .....                     | 178 |
| Rozdział 8. Dialog międzykulturowy w wielokulturowych społeczeństwach<br>pluralistycznych ..... | 187 |
| 8.1. Dialog jako model relacji międzykulturowej .....                                           | 187 |
| 8.2. Tożsamość dialogu międzykulturowego .....                                                  | 190 |
| 8.3. Tożsamość wymiany czy tożsamość „na sprzedaż”? .....                                       | 198 |
| 8.4. Tożsamość „widowiska” czy mediatyzacja tożsamości? .....                                   | 200 |
| Rozdział 9. Transgresja jako następstwo kontaktu kulturowego .....                              | 205 |
| 9.1. Transgresja jako czynnik zmiany kulturowej .....                                           | 209 |
| 9.2. Transgresja a tożsamość transferu kulturowego .....                                        | 220 |

**CZĘŚĆ III. WSPÓŁCZESNE PROBLEMY RELACJI MIĘDZYKULTUROWYCH**

|                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozdział 10. Wielokulturowe społeczeństwa obywatelskie .....                         | 227 |
| 10.1. Społeczeństwo obywatelskie w najnowszych teoriach kultury .....                | 227 |
| 10.2. Teorie kultury a kwestia poprawności politycznej .....                         | 231 |
| 10.3. Społeczeństwo obywatelskie w refleksji postmodernistycznej .....               | 234 |
| 10.4. Kultura polityczna w modelu demokracji deliberatywnej .....                    | 240 |
| 10.5. Nowe ruchy społeczne jako mechanizm demokracji uczestniczącej .....            | 245 |
| 10.6. O nowy paradygmat wielokulturowości .....                                      | 252 |
| Rozdział 11. Zagrożenia bezpieczeństwa kulturowego w globalizującym się świecie .... | 257 |
| 11.1. Rozumienie bezpieczeństwa kulturowego .....                                    | 257 |
| 11.2. Czynniki zagrażające bezpieczeństwu kulturowemu .....                          | 260 |
| Rozdział 12. Nowe ruchy społeczne w warunkach globalizacji .....                     | 267 |
| 12.1. Nowe ruchy społeczne: zbiorowy uczestnik procesów globalizacji .....           | 267 |
| 12.2. Rola nowych ruchów społecznych w relacjach międzykulturowych .....             | 271 |

**CZĘŚĆ IV. W STRONĘ TEORII RELACJI MIĘDZYKULTUROWYCH**

|                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozdział 13. Teoretyczne korzenie socjologii stosunków międzynarodowych .....                 | 285 |
| 13.1. Tradycja socjologiczna XIX i XX wieku – szkic rozwoju .....                             | 285 |
| 13.2. Problematyka stosunków międzynarodowych w teoriach socjologicznych ....                 | 290 |
| 13.2.1. Interakcjonizm i formalizm stosunków międzynarodowych w ujęciu<br>Georga Simmla ..... | 293 |
| 13.2.2. Złożony system dynamiki relacji międzynarodowych w koncepcji<br>Maxa Webera .....     | 295 |
| 13.2.3. Ewolucjonizm i perspektywa „walki ras” Ludwika Gumplowicza .....                      | 298 |
| 13.2.4. Teoria stosunków demokratycznych i „dominacji elit” Karla<br>Mannheima .....          | 299 |
| 13.2.5. Stosunki międzynarodowe w ujęciu kulturowym Floriana<br>Znanieckiego .....            | 301 |

|                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 13.2.6. Wizja „szoku przyszłości” i rozwoju struktur pluralistycznych Alvina Tofflera .....               | 307 |
| 13.2.7. Ogólna teoria stosunków międzygrupowych: propozycja teoretyczna Stanisława Ossowskiego.....       | 310 |
| 13.2.8. Rola narodów i nacjonalizmów w relacjach międzynarodowych w ujęciu Ernesta Gellnera.....          | 314 |
| 13.2.9. Koncepcja „zderzenia cywilizacji” Samuela Huntingtona .....                                       | 319 |
| Rozdział 14. Relacje międzykulturowe w wybranych koncepcjach teoretycznych.....                           | 323 |
| 14.1. Sposób gospodarowania przestrzenią w stosunkach międzykulturowych w koncepcji Edwarda Halla .....   | 324 |
| 14.2. Psychokulturowa koncepcja zarządzania międzykulturowego Geerta Hofstedeego .....                    | 335 |
| 14.3. Społeczeństwo sieci Manuela Castellsa.....                                                          | 341 |
| 14.4. Antropologiczne koncepcje relacji międzykulturowych Clifforda Geertza oraz Michaela Herzfelda ..... | 343 |
| 14.5. Powiązania transnarodowe: alternatywa dla procesów globalizacji w koncepcji Ulfa Hannerza .....     | 348 |
| 14.6. Rola kompetencji międzykulturowych w koncepcji Sławomira Magali.....                                | 355 |
| Rozdział 15. Krytyka ujęć modelowych wielokulturowości .....                                              | 359 |
| 15.1. Pozytywne i negatywne skutki wielokulturowości.....                                                 | 359 |
| 15.2. Pomiedzy partykularyzmem a uniwersalizmem kulturowym.....                                           | 368 |
| 15.3. Pomiedzy jednorodnością a różnorodnością.....                                                       | 372 |
| 15.4. Pomiedzy tradycjonalizmem a postnowoczesnością.....                                                 | 374 |
| 15.5. Pomiedzy globalnością a lokalnością.....                                                            | 377 |
| Bibliografia .....                                                                                        | 379 |
| Indeks nazwisk.....                                                                                       | 389 |